

gen. I tillegg trekkes frem de viktigste aspekter ved bleking som en må være klar over ved blekebehandlinger.

Morten Rykke

London: Quintessence Publishing Co. Ltd.; 2009. ISBN-978-1-85097-177-1
Principles and Techniques: 164 sider, over 400 illustrasjoner.
Communication Tool: 39 sider, 21 illustrasjoner

Leif Tronstad:

Clinical endodontics – a textbook

Tronstads lærebok i endodonti foreligger nå i 3. utgave. Boken er i første rekke beregnet som innføringsbok for studenter, men kan med stort utbytte nyttes av allmennpraktikere som repetisjonskilde.

Første utgave av boken kom ut i 1991 (anmeldt i Tidende nr. 8, 1992) og andre utgaven er fra 2003 (anmeldt i Tidende nr. 12, 2003). Boken er lett gjenkjennelig med tittel og forsidepreg som før. Den nye utgaven synes noe tykkere enn tidligere, men sideantallet er stort sett uendret. At boken synes større skyldes bedre papirkvalitet.

Den nye utgaven har beholdt kapitelinndeling som før, med i alt 17 kapitler. Boken begynner med en oversikt over endodontisk biologi. Videre gis en detaljert beskrivelse av etiologi og patogenese, undersøkelse og diagnostiske teknikker og behandling. Akuttbehandling og resorpsjoner er omtalt i egne kapitler. En god introduksjon til viktige emner som endodontisk instrumentarium, materialer og teknikker følger. Som i de tidligere utgavene, er et kapittel om tannmorfologi plassert nesten midt i boken. Dette er kommentert av tidligere anmeldere som en noe uventet plassering av dette emnet. Etter å ha lest alle utgavene har jeg nå vennet meg til denne oppbyggingen av boken. Endodontiske komplikasjoner håndteres godt i eget kapittel. Derimot er kapittelet som omhandler revisjon og indikasjoner for revisjon noe kort og lite utfyllende. Boken avsluttes med kapitler om bleking, restaurering av endodontisk

behandlede tenner og prognose for endodontisk behandling.

Alle kapitler er som før, med unntak av kapittel 11 som omhandler endodontiske teknikker. Her er det kommet til et oppdatert avsnitt om obturering med adhesivteknikk. Avslutningen av kapittel 11 hadde før et avsnitt om biologisk obtureringsteknikk. Dette avsnittet har i den siste utgaven endret navn til regenerativ endodonti, ellers er innhold uendret.

I kapittel 5 vedrørende vitalbehandling, savnes oppdatert informasjon om MTA som alternativt sårdekkingsmiddel ved pulpaoverkapping og pulpotomi. Avsnittet om behandling av umodne avitale tenner (kapittel 6) angir ingen alternativer til apeksifisering enn bruk av kalsiumhydroksid. Kapittelet om bleking tar for seg både intern og ekstern bleking. Natriumperborat anbefales fremdeles som viktig blekemiddel til intern bleking, selv om dette ikke lenger er å få kjøpt til klinisk bruk i Norge. Men boken har målgrupper langt utover våre landegrenser.

Siste utgaven av boken er fortsatt uten referanser i vanlig forstand, men hvert kapittel avsluttes med henvisning til relevant litteratur. Selv savner jeg mer aktiv bruk av referanser gjennom boken, men for den mer urutinnerte leser er denne bokens håndtering av litteratur mindre forstyrrende.

Boken er godt illustrert med mange figurer som kjennes igjen fra tidligere utgaver. Selv om faget endodonti preges av mange fargeløse røntgenbilder, forventes mer bruk av farger på kliniske fotografier og histologiske bilder i en bokutgave i 2009. Kanskje et poeng å gjøre boken prismessig rimelig med å gjenta bilder og illustrasjoner kun i sort/hvitt?

På tross av noen innvendinger kan boken absolutt anbefales, både for studenter og kollegaer som vil ha en kilde for oppfrisking og repetisjon. Men har du forrige utgave av boken, er det lite nytt å hente i 3. utgaven.

Asgeir Bårdsen

Stuttgart: Thieme forlag, 2009. 261 sider, 312 figurer og 8 tabeller.
ISBN978-3-13-768103-8

Irfan Ahmad:

Ethetic clinical case studies – Dilemmas and solutions

Boken presenterer 7 ulike kliniske kasus med estetiske problemstillinger, og den fungerer derfor mer som et lite oppslagsverk. Forfatteren sier selv at

boken fokuserer mye på klinisk utførelse, og at dette skal baseres på vitenskap, mye erfaring og ikke minst en god porsjon selvkritikk. Det sies at det perfekte ikke er et mål, men at «perfeksjon er en reise» da det som regel vil være rom for ytterligere forbedringer.

Boken starter også med et meget kortfattet kapittel om «evidence-based» eller vitenskapelig basert behandlingsplanlegging. Det presiseres her at behandlingen må være en rimelig balansert vurdering av pasientens ønsker, det vitenskapelig prøvde, de kliniske muligheter og også klinikerens ferdigheter. Riktignok sies det at enhver behandlingsbeslutning eller behandlingsplan vil være unik og forfatteren viser for øvrig respekt for at det ikke er bare én eneste løsning. Noen av dette kapittelets fundamentale spørsmål om etikk, hva pasienten selv ønsker, hva er best for pasienten og hva har vi vitenskapelig belegg for, må derfor bringes med i de senere syv kapitler med presentasjon av syv ulike kasus.

Kapitlene med kaspresentasjonene har alle den samme struktur, hvor det blant annet gis en fyldig pre- og postoperativ status med mange bilder og beskrivelse av hva som er gjort eller er hendt tidligere. Så presenteres i de fleste tilfeller de ulike behandlingsmulighetene en har samt en diskusjon over kliniske muligheter, pasientens ønsker og hva vi vet vitenskapelig om aktuelle metoder. Den valgte behandling (omforent) beskrives så, og kapitlet avrundes med en diskusjon og avsluttende kommentarer.

Avsnittene med pre- og postoperative beskrivelser er gode med mange fine fotos. Likeså er avsnittene med presentasjon av de ulike behandlingsplaner gode med illustrasjoner. Presentasjon av den aktuelle behandling

er ikke spesielt detaljert. Dette detaljnivået er nok riktig tatt i betraktning at det er fokus på klinisk utførelse og ikke en lærebok i kliniske prosedyrer.

Avsnittene med diskusjon er nyttige da det her argumenteres for den valgte behandlingen fremfor mulige alternativer. Det henvises også her til mulige problemer som er oppstått ved den valgte behandlingen.

Alle kasus omhandler restaureringer i overkjevens fronttenner, fra det «enkle» kasus med et ett-tanns implantat til en mer komplekst sammensatt behandling. På sin plass retter forfatteren en stor takk til pasienter som har stilt seg til rådighet for blant annet billedmaterialet. Boken er lettlest, presis og innholdet raskt erfart.

Morten Rykke

London: Quintessence Publishing Co, Ltd, 2009. 128 sider, 411 illustrasjoner, 2 tabeller. ISBN 978-1-85097-172-6

Nytt tidsskrift

European Journal of Oral Implantology

Utgivere: British Society of Oral Implantology og Dutch Society of Oral Implantology

European Journal of Oral Implantology (EJOI) er et nytt tidsskrift som skal utgis fire ganger i året. Det er British Society of Oral Implantology og

Dutch Society of Oral Implantology som utgir tidsskriftet. Redaktørene og redaksjonsrådet er tildels kjente, dyktige fagpersoner.

De ønsker å gi ut tidsskriftet bl.a. fordi det kan være opptil to års ventetid for å få publisert artikler med viktig informasjon i de fleste implantatorienterte tidsskrifter. De vil prøve å få publikasjonstid ned under seks måneder og vil i større grad fokusere på kliniske studier, helst større studier. Også studier med negative funn og prosedyrer som kan løse komplikasjoner. Alt dette inkludert evidence-baserte studier, er gode målsetninger.

Jeg har gått gjennom det første nummeret av tidsskriftet 1/1. En mer

detaljert gjennomgang av hver publisering vil ligge utenfor en slik anmeldelse. Artiklene er av varierende kvalitet. Forskjellige metoder for vedlikehold av bløtvev rundt implantater (Cochran-review, ingen entydige funn). Deretter to artikler som begge var randomiserte studier:

Profylaktisk antibiotikabehandling eller ikke, belastning av to implantater med barr-løsning i underkjeven versus belastning etter seks uker: begge konkluderer med at det ikke er statistisk signifikant forskjell.

En artikkel som tar opp problemet periimplantitt, en kohortstudie der det sammenlignes pasienter med partielt tanntap med tidligere grav, moderat og ingen periodontitt. Konklusjonen er ikke overraskende: Pasienter med tidligere periodontitt synes å ha større risiko for tap av implantater.

De to siste artiklene omhandler henholdsvis zygomaimplantat og eventuelle sinusittproblemer og et pilotstudie der det er anvendt computer-guide (ProCera Software) for innsetting av implantater i overkjeven uten oppklapping. Fornuftig nok konkluderes med at dette krever en læringskurve.

Til slutt et avsnitt «Research in focus» der det blir fokusert på interessante artikler fra andre tidsskrift med kommentarer.

Alt i alt et tidsskrift som kan anbefales til kolleger med interessefelt oral implantologi. Det som kan være forstyrrende er til dels bruk av implantat-typer som vi her i Norge ikke kjenner til.

Hans R. Haanæs

Immunologi på norsk

Bjarne Bogen og Ludvig A. Munthe: **Immunologi**

Målet med boken er å formidle det fascinerende og sammensatte fagfeltet immunologi til medisinerstudenter, samt studenter innen biologi, odontologi, veterinærmedisin, bioingeniørfag og sykepleierfag. Boken dekker både basal og klinisk immunologi.

Boken er delt inn i ni hovedseksjoner (I-IX), med appendiks helt til slutt. Seksjonene omhandler henholdsvis basal immunologi (I-V), klinisk immunologi (VI), blodtypeserologi (VII), komparativ immunologi og genmanipulerte mus (VIII), og immunologiske teknikker (IX). Appendiks består av tabeller som omhandler cytokiner og kjemokiner og deres reseptorer, samt CD-markører og en stikkordliste. Hver seksjon er delt inn i 1–9 kapitler, 41 kapitler til sammen. Hvert kapittel innledes med en punktvis gjennomgang/oppsummering av kapitlets tema, og er deretter delt i 1–11 underkapitler.

Underkapitlene er bygget opp av en hovedtekst der tilleggsstoff er skilt ut i egne temabokser. Leseren kan dermed selv velge om han/hun vil holde seg til den mer generelle hovedteksten, eller gå mer i dybden i boksene med tilleggsstoff. Det finnes to typer fordypningsbokser; «dypdykk» og «klinikk». Dypdykkboksene inneholder fordypningsstoff, og klinikkboksene presenterer sykdommer med relevans til immunsystemet. Utenom dette finnes også resymébokser som repeterer viktige poeng i teksten. Hovedteksten og fordypningsboksene er illustrert med tabeller, figurhenvisninger og figurer. Teksten suppleres også av 476 fotnoter. Noen figurer er hentet fra faglitteraturen, men de fleste er tegnet av en av forfatterne (Munthe). Det er også tatt med histologisk billedmateriale for å illustrere forskjeller mellom normal anatomi og patologiske forandringer i vev og organ.

Språket som benyttes er – som immunologi – til tider komplisert og krever både konsentrasjon og interesse fra leserens side. Mange fremmedord kunne med fordel byttes ut med passende og skikkelige norske ord. Bokens layout, med hovedtekst og to typer fordypningsbokser samt repetisjonsbokser i tillegg til figurer og tabeller, kan virke litt forvirrende for leseren. Figurene er i utgangspunktet fine, oversiktlige og informative, men kan virke litt utdaterte i forhold til hva som i dag presenteres i internasjonal litteratur. De histologiske bildene er et godt tillegg, men dessverre er noen av bildene uskarpe eller har for lav oppløsning. Boken er ikke forsynt med referanser til aktuell litteratur; referanser blir kun